Agenda 21 stovan

Ársfrágreiðing 2009

Agenda 21 stovan
Frammi í Gerði 1,
FO-340 Kvívík,
Tlf: (+298) 590766,
Fax: (+298) 421811,
T- postur: agenda@fkf.fo
Heimasíða: www.fkf.fo

Agenda 21 Stovan

Agenda 21 stovan er sett á stovn sum verkætlan hjá Føroya Kommunufelag í 2004. Verkætlanin er partvís fíggja av Innlendismálaráðnum av játtanini til umhvørvisverndartiltøk.

Útgangsstøðið við verkætlanini í 2004 var at kanna um eftirspurningur var millum kommunurnar eftir einari skrivstovu at ráðgeva í málum um Agenda 21 og burðardygga menning. Tá kanningin vísti breiðan áhuga millum kommunurnar fyri verkætlanini var hendan førd víðari frá 2005 við at skipa arbeiðið á Agenda 21 økinum í Føroyum.

Hetta er m.a. gjørt við:

- at skipa fyri kunning og ráðgeving um hvussu arbeiðast kann við burðardyggari menning.
- at geva kommununum konkret amboð í arbeiðinum við Agenda 21 og burðardyggari menning í Føroyum.
- at menna vitanina og arbeiðsgongdirnar á stovuni.

Sum framhald av tí arbeiði, sum er gjørt á stovuni undanfarin ár, er í 2009 arbeitt víðari við málsetninginum, at menna Agenda 21 økið og seta konkretar verkætlanir í gongd í komununum.

Arbeiðsuppgávur í 2009

Arbeiðsuppgávurnar á Agenda 21 stovuni eru í býttar á trý høvuðsarbeiðsøkir.

- Ráðgeving
- Kunningarátøk
- Luttøka í serstøkum verkætlanum

Hetta er umframt vanligu umsitingina á skrivstovuni.

Ráðgevingin er beinleiðis ráðgeving til kommunur o.o. í mun til konkret Agenda 21 tiltøk. Hendan verður veitt á fundum, um teldupost og telefon.

Kunningarátøk eru átøk har stovan fer út og kunnar um sítt arbeiðsøki. Hetta verður gjørt á lokalum kunningarfundum, í LA 21 arbeiðsbólkinum og á øðrum fundum og ráðstevnum.

Serstakar verkætlanir eru innlendis- og millumtjóðaverkætlanir har stovan luttekur saman við og vegna kommunurnar. Nevnast kunnu t.d. Fishing for Litter og verkætlanin um verju av lívfrøðiligum margfeldi í kommununum.

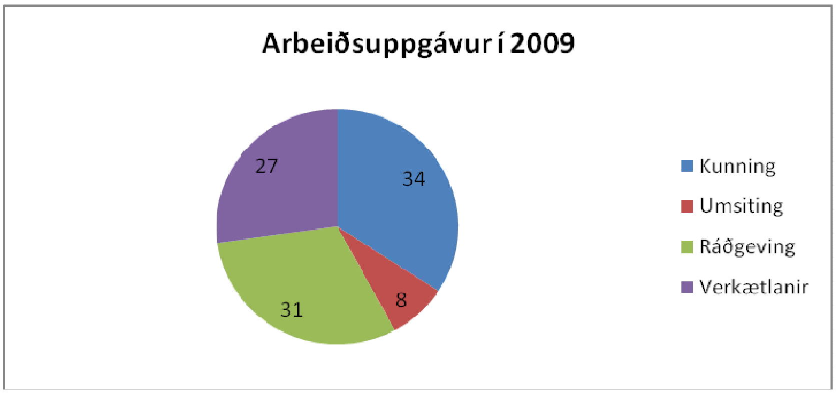

Mynd 1. *Procentbýtið av arbeiðsuppgávum á Agenda 21 stovuni í 2009, býtt á høvuðsarbeiðsøkini*

Sum sæst á mynd 1 eru arbeiðsuppgávurnar á stovuni í 2009 nøkulunda javnt býttar á tey trý høvuðsarbeiðsøkini. Ein minni partur er umsiting, herundir ger av frágreiðingum o. líkn.

Fundir í 2009

Agenda 21 stovan skipaði fyri 26 fundum í 2009. Hetta er alt frá fundum við kommunur og samstarvspartnarar til størri fundir og ráðstevnur.

Verður hugt at býtinum í fundarvirkseminum í 2009 sæst, á mynd 2, at helvtin av fundunum (50%) vóru kunningarfundir kring landið.

Kunningarvirksemið á stovuni er í stóran mun knýtt at fundum kring landið. Hetta sæst eisini aftur á lutfalsliga stóra fundarvirkseminum á hesum økinum í 2009 .

Restin av fundarvirkseminum er nøkulunda javnt býtt ímillum verkætlanir og ráðgeving.

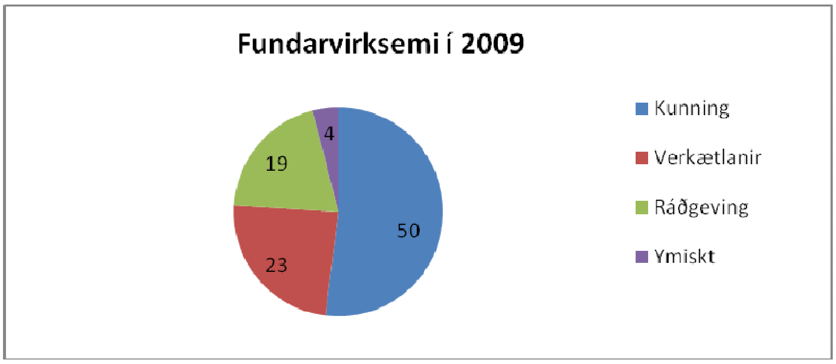

Mynd 2. *Procentbýtið av fundarvirkseminum á Agenda 21 stovuni í 2009, býtt á høvuðsarbeiðsøkir.*

Virksemið á Agenda 21 økinum í 2009

Niðanfyri er stutt lýsing av virkseminum á stovuni í 2009. Meira kunning um ymsu verkætlanirnar fæst á heimasíðuni www.fkf.fo (trýst á Agenda 21) ella við at venda sær til stovuna.

Generel átøk

Grøna skjalið
Í 2008 setti stovan, saman við kommununum, í gongd arbeiði, at orða felags yvirlýsing fyri arbeiðið við burðardyggari menning í kommununum, nevnd “Grøna skjalið”.

Ætlanin við skjalinum er at skapa eitt felags grundarlag og nøkur felags prinsippir hjá kommununum, at byggja lokala Agenda 21 arbeiðið í kommununum á.

Allar kommunur kunnu gerast partur av skjalinum, ið kann lesast niður á heimasíðuni.

Skjalið var fyrst umrøtt av kommununum á verkstovu í 2008 og á kveikingardegnum í desember 2008 vóru kommunurnar kunnaðar um endaliga tekstin.

Fyrst í 2009 verður Grøna skjalið sent kommunustýrunum til støðutakan. Á kveikingardegnum í desember 2009 var so hátíðarløta har 16 kommunur skrivaðu undir skjalið.

Á Kveikingardegnum 2009. Umboð fyri Eystur-, Fámjins-, Húsa-, Klaksvíkar-, Nes-, Porkeris-, Runavíkar-, Skálavíkar-, Sørvágs-, Sumbiar-, Sunda-, Tórshavnar-, Tvøroyrar-, Vága-, Vágs- og Vestmanna kommunur.

Á stovuni verður í 2010 arbeitt aktivt við at fáa fleiri kommunur, at taka undir við skjalinum.

Lokal Agenda 21 arbeiðsbólkurin.
Í 2008 var Lokal Agenda 21 arbeiðsbólkur settur á stovn, har kommunurnar vóru bodnar, at seta hvør sítt umboð í.

Ætlanin við arbeiðsbólkinum er at geva limunum atgongd til dagførda kunning um LA 21 økið og møguleika, at møtast og samskifta við fólki, ið arbeiða við tí sama her og aðrastaðni.

Í 2009 hevði bólkurin tríggjar fundir runt um í kommununum: Á Tvøroyri í apríl (um Umhvørvisætlanir), í Vestmanna í mai (um náttúru og viðarplanting) og í Fuglafirði í oktober (í samstarv við Orkudepilin á Kambsdali, um alternativa orku).

Luttakararnir á verkstovuni á Tvøroyri í apríl savnaðir í einari av viðarlundunum í kommununi.

Verkætlanir

Kommunurnar og 2010 krøvini
Í 2008 bleiv Agenda 21 Stovan føroyskur tjóðarsamskipari í norðurlendska samstarvinum ímillum kommunur "Lokal medvirkning for at nå 2010 målet om å stanse tap af biologisk mangfold".

14 kommunur hava í hesum sambandi luttikið í kommunalum samstarvi, at deila arbeiðsroyndir í arbeiðnum at steðga minkini av lívfrøðiligum margfeldi. Kommunurnar hava hvør í sínum lagi arbeitt við ítøkiligum verkætlanum.

Í samstarv við stovuna eru Nes- og Runavíkar kommunur vorðnar partar av samstarvinum. Hesar kommunur samstarva um eina verkætlan at verja lívfrøðiliga margfeldið við Toftavatn.

Síðan 2008 hava kommunurnar møtst í einari av luttakarakommununum eina ferð árliga, at deila arbeiðsroyndir og at kunna seg um ítøkilig átøk. Sostatt hevur verið vitja í Danmark, Finnlandi og, nú á seinasta fundinum, í Íslandi.

Í september 2009 vóru sostatt umboð fyri Nes- og Runavíkar kommunurnir, saman við Agenda 21 stovuni, á vitjan hjá Akureyrar- og Alftanes kommunum. Um 30 fólk úr 14 norðurlendskum kommunum luttóku á fundinum.

Í Íslandi var vitjað í Akureyrar- og Alftanes kommunum. Á myndini eru norðurlendsku luttakarirnir samlaðir á trappuni á Bessastøðum

Norðurlendska verkætlanin endar í 2010 og eru tveir fundir á skránni. Ein fundur í stýringsbólkinum í Keypmannahavn í februar og ein endahátíð har kommunurnar verða heiðraðar og fáa heiðursbræv.

SMALLEST

Fleitjóðaverkætlanin SMALLEST, *Solutions for Micro generation that ALLow Energy Saving Technologies*, er stuðla av Northern Periphery programminum hjá ES. Fuglafjarðar Kommuna er, saman partnarum úr grannalondunum, partur í hesi verkætlan, sum koyrir yvir næstu 3 árini.

Endamálið við stóru verkætlanini er at skapa eina orkuráðgeving og skipa fyri undirvísing um varandi orku, ið er neyðug fyri at seta gongd á útbyggingina av varandi orku, serliga á smáum støðum.

Agenda 21 stovan luttekur frá 2009 í verkætlanini sum atknýttur partnari. Hetta merkir, at stovan fylgir við í tilgongdini og er við til at skipa fyri átøkum í Føroyum í samband við verkætlanina.

Fishing for Litter

Agenda 21 Stovan er, í samstarv við Føroya kommunufelag og ígjøgnum felagsskapin KIMO (Kommunernes Internationale Miljøorganisation), í ferð við at seta í verk verkætlanina “Fishing for Litter” í Føroyum.

Verkætlanin gongur í stuttum út uppá, at fiskiskip, í okkara føri serliga trolarar á landleiðini, taka tað rusk, sum kemur í trolið við sær til lands. Skipini fáa serligar ruskposar við umborð at samla ruskið uppí og tá skipið kemur í havn er serlig bingja at lata ruskið í.

Endamálið við verkætlanini er at fáa tað rusk, sum verður fiskað upp úr havinum, við til lands. Harafturat er eisini eitt mál at kanna hvussu nógv rusk bátarnir á landgrunninum fáa í trolið og hvat slag av ruskið hettar er.

Meira um Fishing for Litter verkætlanina sæst á heimasíðuni hjá KIMO, http://www.kimointernational.org/.

Í 2009 endaði ein royndarverkætlan í Tofta havn har trolarin M/T Búgvin legði ruskposar uppá land. Ein frágreiðing um royndarverkætlanina er tøk á stovuni.

Síðan vóru úrslitini frá Tofta havn kunnaði út til kommunur, havnamyndugleikar, manninga- og reiðarafeløg og til almenningin. Málið var at kanna áhugan fyri einari fastari Fishing for Litter verkætlan í einari føroyskari havn.

Fíggjarligur stuðul til verkætlanina er fingin til vega og væntandi fer ein føst skipan við FFL í gongd í 2010.

Kunningarátøk

Í mun til kunning hevur Agenda 21 stovan arbeitt á fleiri frontum í 2009.

- Heimasíðan, www.fkf.fo (trýst á Agenda 21), verður dagførd javnan við tíðindum um lokalar verkætlanir og kunningartilfari.
- Kunningarskriv um evnir og tiltøk í samband við Agenda 21 eru send kommunum við jøvnum millumbilum ígjøgnum árið.
- Skipað hevur verið fyri lokalum kunningarfundum og framløgum í Sumbiar- og Sunda kommunum og á Runavíkar kommunuskúla.
- Stovan skipaði í august, saman við Tórshavnar kommunu, SEV og Umhvørvisstovuni, fyri kunningarfundi í Norðurlandahúsinum við Christine Feldthaus, m.a. kend frá DR1-sendingini "Kender Du Typen". Christine greiddi, við hennara eyðkenda lætta tóna, frá hennara royndum við orkusparing heima hjá sær sjálvum.
- Í desember skipaði stovan fyri árliga kveikingardegnum um burðardygga menning í kommununum. Dagurin var serliga ætlaður kommunupolitikkarum og kommunalum starvsfólki. Kunning um dagin fæst á heimasíðuni.
- Í mun til luttøkuna í verkætlanum hevur stovan verið í miðlunum og kunna um Agenda 21 og burðardygga menning.

Luttøka á øðrum ráðstevnum og fundum
Fyri at umboða kommunurnar, skapa kontaktir og at styrkja profilin á stovuni verður luttikið á ráðstevnum í Føroyum og uttanlands.

Í 2009 hevur Stovan luttikið á hesum ráðstevnum og kunningarfundum.

- *ARTEK Event 2009 "Tourist Cottages and Climate Change"*, Sisimiut í Grønlandi, í døgunum 11. – 13. august. Á ráðstevnuni vóru luttakarar úr norðanlondum og póløkinum. Agenda 21 stovan var boðin á fundin og helt leiðarin m.a. framløgu um burðardygga ferðavinnu í Føroyum.
- *Varandi orka í smásamfeløgum – at fáa gongd á*, Fuglafjørður, í døgunum 28. – 29. oktober. Hendan altjóða ráðstevnan var fyriskipa av Orkudeplinum á Kambsdali og

SMALLEST- verkætlanini. Agenda 21 stovan luttók m.a. við frágreiðing um Agenda 21 arbeiðið og orkusparing í kommunum.